

Είναι ούτοπία ή συντροφικότητα ;

Ο Σύνδεσμός μας πήρε μέρος σε μερικές απ' τις εκδηλώσεις που οργάνωσε το Ίνστιτούτο Γκαίτε Ἀθηνῶν. Στά πλαίσια αὐτῶν τῶν ἐκδηλώσεων τὸ Ίνστιτούτο κάλεσε τὴν γερμανίδα δημοσιογράφο Ἰνγκε Ζόλλβεντελ γιὰ μιὰ διάλεξη μὲ θέμα «Ἐπιβολὴ ρόλων ἢ ἐναλλακτικὰ πρότυπα ζωῆς», τὴν ἐπομένη τῆς ὁποίας, 7 Μαρτίου, ἔγινε μιὰ δημόσια συζήτηση μὲ θέμα «Εἶναι οὐτοπία ἢ συντροφικότητα;» Στὴ συζήτηση αὐτῇ, πὺ ἀκολούθησε μιὰ εἰσήγηση τῆς κ. Ζόλλβεντελ, πῆρε μέρος ἢ β' ἀντιπρόεδρος τοῦ Συνδέσμου

μας κ. Ρένα Λάμψα, καὶ τὸν συντονιστὴ τῆς συζήτησης εἶχε ἀναλάβει ἡ Γενικὴ Γραμματέας τοῦ Συνδέσμου κ. Τέρψη Λαμπροπούλου. Στὴ συζήτηση πῆραν μέρος ἐπίσης οἱ κριεῖες Σούλα Παναγιωτοπούλου, ψυχολόγος, ἐκπαιδευτικὸς τῆς ΕΓΕ, Μαρία Κατσαχνιά, δικηγόρος, β' ἀντιπρόεδρος τῆς Κ.Δ.Γ. καὶ ἡ κ. Ι. Αἰδῆ-Καλκάνη, δικηγόρος, μέλος τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως Ἑλληνίδων Νομικῶν.

Παραθέτουμε περιληπτικὰ τόσο τὴν εἰσήγηση τῆς κ. Ζόλλβεντελ ὅσο καὶ τῶν ἄλλων συνομιλητριῶν.

Ἡ κ. Ζόλλβεντελ εἶπε ὅτι μὲ τὴν ἔξαρση τοῦ γυναικείου ζητήματος ἐμφανίστηκε καὶ μιὰ καινούργια λέξη, ἢ συντροφικότητα. Τὴ χρησιμοποιοῦσαν παντοῦ ὅπου ἤθελαν νὰ κρύψουν μεγάλες ἀδικίες πὺ γίνονταν στὶς γυναῖκες. Τὴν εἶχαν ἐφεύρει σὰν ὑπνωτικὸ χάπι γιὰ τὴ χειραφέτηση. Τὴν ἴδια ὁμως ἐποχὴ ἐμφανίστηκε κι ἓνα ἄλλο χάπι πὺ χάρισε στὴ γυναῖκα τὴν ἐλευθερίαν' ἀποφασίζει ἂν καὶ πότε θὰ γεννήσει παιδιὰ — δηλαδὴ τῆς χάρισε ἓνα σημαντικό κομμάτι ἐλευθερίας. Πολιτικοί, ἐπιστήμονες, ἀναζητοῦν τὰ αἷτια τῆς κάμψης τῶν γεννήσεων στὶς δυτικὲς χῶρες καὶ τίς ἀποδίδουν πολλές φορές στὸ ἀντισυλληπτικὸ χάπι, παραβλέποντας ὅτι ἐκφράζει ἓνα νέο συναίσθημα ζωῆς τῶν γυναικῶν, πὺ τώρα ἀντιπαραθέτει στὸν παραδοσιακὸ ἀντρικὸ ἐγκωκεντρισμὸ ἓναν ἐξίσου βίαιον γυναικεῖον.

Αὐτὴ ἡ μεταβολὴ ἔδωσε ἄλλη σαφήνεια στὸν ὅρο συντροφικότητα. Οἱ γυναῖκες διατυπώνουν τώρα μόνες τους πῶς φαντάζονται αὐτὴ τὴ συντροφικότητα.

Σήμερα, μὲ τὴ λέξη συντροφικότητα ἐννοοῦμε τὴ κοινὴ συμμετοχὴ τῶν δύο φύλων στὰ οἰκογενειακά, κοινωνικά καὶ ἐπαγγελματικά καθήκοντα. Μὲ τὸ νέο Οἰκογενειακὸ Δίκαιο πὺ διαδέχτηκε τὴν ἐξουσία

Στὴ προετοιμασίαν τῆς συντροφικότητας προέχει τὸ περιεχόμενον τῆς ἀνατροφῆς

τῆς Ἰνγκε Ζόλλβεντελ

τοῦ ἀντρα πάνω στὴ σύζυγόν του, καθορίστηκε στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Γερμανίας γιὰ πρώτη φορά ἡ ἔννοια τοῦ ὅρου Συντροφικότητα. Τὰ νομικὰ πρότυπα ὁμως πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ σημαίνουν τὴν κοινωνικὴ ἐπιβολή. Ὁ παραδοσιακὸς καταμερισμὸς λειτουργιῶν μεταξὺ τῶν δύο φύλων καὶ οἱ ρόλοι πὺ ἀπορρέουν ἀπ' αὐτόν, γιὰ ἄντρες καὶ γυναῖκες, εἶναι βαθειὰ ριζωμένοι στὸς ἐνήλικες. Ἡ συντροφικότητα λοιπόν, ἂν δὲν θέλει νὰ παραμείνει

οὐτοπία, πρέπει, ὅπως καὶ κάθε ἄλλη κοινωνικὴ συμπεριφορὰ, νὰ μαθαίνεται ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία καὶ νὰ ἐφαρμόζεται συνέχεια. Στους κύκλους τῶν ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν τῆς Γερμανίας περνᾷ προοδευτικὰ ὁ θεσμὸς τῆς ἀγωγῆς πρὶν ἀπὸ τὸν τοκετὸ καὶ τῆς κοινῆς συμμετοχῆς σὲ τμήματα περιποίησης βρεφῶν. Σὲ ὅλα τὰ κοινωνικά στρώματα πληθαίνουν οἱ τοκετοὶ στὸ σπίτι σὲ σύγκριση μὲ τοὺς τοκετοὺς στὴν κλινικὴ, καὶ σὲ πολλὰ νοσοκομεία σήμερα ὁ σύζυγος ἐπιτρέπεται νὰ παρευρεθεῖ στὸν τοκετό.

Ὁ πατέρας πρέπει νὰ πᾶψει νὰ εἶναι ἀποκλειστικὰ τροφοδότης τῆς οἰκογένειας καὶ νὰ συνεργάζεται στὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. (Στὶς οἰκογένειες πὺ στεροῦνται τὸν πατέρα, τὰ ἀγόρια μέχρι τὸ 10ο ἔτος τῆς ἡλικίας τους συναντοῦν σχεδὸν ἀποκλειστικὰ γυναῖκες: τὴ μητέρα, τὴν μηπιαγωγό, τὴν πωλήτρια, τὴν παιδίατρο, τὴν καθαρίστρια, τὴν δασκάλα τοῦ δημοτικοῦ). Ὁ πατέρας πὺ δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐπισκέπτης τοῦ Σαββατοκύριακου, ἀλλὰ ἰσότιμος συμμετοχὸς στὶς οἰκογενειακὲς δραστηριότητες, πρέπει ὅχι μόνον νὰ βοηθᾷ πότε-πότε, ἀλλὰ ἐκ τῶν προτέρων νὰ εἶναι πρόθυμος νὰ ἀναλαμβάνει κεντρικὲς εὐθύνες σὲ συντροφικὴ συνεργασία.

Ἐκτὸς ἀπὸ τῆς γονικῆς παιδαγωγικῆς μέθοδο, στὴν προετοιμασία τῆς συντροφικότητας παίζει σημαντικό ρόλο καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς ἀνατροφῆς. Ἐπιτέλους πρέπει νὰ ἐπιτραπῆ καὶ στὰ ἀγόρια νὰ κλαῖνε, καὶ στὰ κορίτσια νὰ σκαρφαλώνουν στὰ δέντρα. Πρέπει νὰ προέχει ἡ ἀτομικὴ προσωπικότητα τοῦ παιδιοῦ καὶ ὄχι κάποιο στερεότυπο σχῆμα φύλου.

Στὸν ἐργασιακὸ τομέα ἐπίσης πρέπει νὰ παραχωροῦνται στὶς γυναῖκες ἴσες δυνατότητες ὅπως καὶ στοὺς ἄντρες, καὶ ν' «ἀνοίξουν» ὀρισμένα παραδοσιακὰ ἀντρικὰ ἐπαγγέλματα στὶς γυναῖκες, ὥστε νὰ μὴν καταφεύγουν αὐτὲς σὲ δουλειὲς εὐαίσθητες σὲ κρίσεις καὶ κακοπληρωμένες. Πολλοὶ προστατευτικοὶ κανονισμοὶ ἔχουν ἤδη ξεπεραστεῖ στὴ Γερμανία ἀπὸ τὶς σύγχρονες μεθόδους ἐργασίας, ἀλλὰ συνεχίζουν νὰ παρεμποδίζουν τὴ χρησιμοποίηση γυναικῶν στὴ συγκεκριμένη ἐργασία. Γιατὶ δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ πεισθεῖ κανεὶς γιατί μὰ δυνατό γυναικάδεν ἐπιτρέπεται νὰ σηκώσει τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς παραπάνω ἀπὸ 15 κιλά βάρος, ἐνῶ στὸ σπῆτι τῆς κουβαλάει βαρεῖες λεκάνες μὲ μπουγάδα.

Παρὰ τὸν ἀργὸ ρυθμὸ ἐξέλιξής της, ἡ συντροφικότητα σὰν ἰδέα βρίσκεται σὲ προέλαση. Ἐχει ἀναγνωριστεῖ λ.χ. ἀπὸ καιρὸ πόσο ἀμφίβολο εἶναι τὸ μοντέλο τῶν τριῶν φάσεων, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο ἡ γυναίκα θᾶπρεπε πρῶτα νὰ κερδίσει τὴν ἐπαγγελματικὴ τῆς ἐκπαίδευση καὶ τὴν εἴσοδό της στὴ δουλειά, μετὰ ἀκολουθεῖ ἡ οἰκογενειακὴ φάση καὶ τέλος, ὅταν φύγουν τὰ παιδιά ἀπὸ τὸ σπῆτι, νὰ προσαρμόσει τὴ ζωὴ της μὲ ἐπαγγελματικὴ ἐπανεσωμάτωση στὸ κοινωνικὸ μοντέλο ποὺ ὑπαγόρευαν ἄντρες. Ἄλλὰ μὲ τὴν καθημερινὴ ἐξέλιξη καὶ μεταβολὴ

τῶν ἐπαγγελμάτων ἢ ἐπανεσωμάτωση τῆς γυναίκας εἶναι δυνατὴ μόνον στὶς κατώτερες κλίμακες τῆς ἐπαγγελματικῆς ἱεραρχίας. Γι' αὐτὸ διαμορφώθηκαν διαφορετικὲς μορφὲς λύσεων, ὅπως ἐναλλακτικὲς περίοδοι ἐκπαίδευσης καὶ ἐργασίας μὲ ἀπολαυτὲς στοὺς δύο συζύγους, κοινόβια μὲ ἐναλλασσόμενη ὑποχρέωση φύλαξης τῶν παιδιῶν, ἢ, σὲ ἐπαγγέλματα ποὺ ὑπάρχει ἔλλειψη, παίρνουν οἱ σύζυγοι τὴν ἀδειά τους σὲ διαφορετικὲς ἐποχές. Ἡ «ἡμερήσια μητέρα» ἔχει διαμορφωθεῖ σὲ νέο ἐπάγγελμα, ποὺ ἐπιτρέπει σὲ ἐργαζόμενους γονεῖς νὰ ἀνταποκριθοῦν πλήρως στὰ ἐπαγγελματικὰ τους καθήκοντα, χωρὶς νὰ στεροῦν στὰ παιδιά τους τὴν οἰκογενειακὴ θαλπωρὴ. Στὸ «ἐναλλακτικὸ κίνημα» δυναμώνει σιγὰ σιγὰ ἡ τάση ἀπάρνηση τοῦ ψηλοῦ ἐπίπεδου ζωῆς, μὲ σκοπὸ νὰ μποροῦν οἱ σύζυγοι νὰ ζοῦν περισσότερο μαζὶ καὶ ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἄλλο.

Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ συντροφικότητα θὰ παραμείνει οὕτοπια ἂν δὲν καταλήξουμε γενικὰ σὲ ἐλάττωση τῶν ὠρῶν ἐργασίας. Ἡ ἐπανάσταση τῶν ἠλεκτρονικῶν ἐγκεφάλων θὰ μᾶς ἐξαναγκάσει στὴ λήψη τέτοιων ἀποφάσεων. Σοβαρὲς μελέτες ἰσχυρίζονται ὅτι στὰ ἐπόμενα χρόνια θᾶχουμε χάσει 6 ἑκατομμύρια θέσεις δουλειᾶς ἐξ αἰτίας τῶν «μικροεγκεφάλων», ἀριθμὸς, ποὺ δὲν ἀπορροφᾶται μὲ διοικητικὰ μέτρα. Ἄν δὲν θέλουμε νὰ μεταχειριστοῦμε τὸ μέτρο τῆς ἀναγκαστικῆς μείωσης τῶν γεννήσεων, ἡ ἐλάττωση τοῦ χρόνου ἐργασίας φαίνεται νὰ εἶναι ἡ μοναδικὴ διέξοδος.

Ἴσως μάλιστα ἡ ἐλάττωση τῶν γεννήσεων, ἡ μεγαλύτερη ἀξία ποὺ ἀποδίδεται στὶς ἀνθρωπιστικὲς ἀπαιτήσεις καὶ ἡ νεοαποκτημένη ἐλευθερία τῆς γυναίκας μαζὶ μὲ τὴν ἰδέα τῆς συντροφικότητας ποὺ πηγάζει

ἀπ' αὐτήν, νὰ παίξουν τὸν κοινω-
νικὸ - κανονιστικὸ ἐκεῖνο ρόλο, ποὺ
θὰ ἐπιφέρει μιὰ δεύτερη βιομηχα-
νικὴ ἐπανάσταση.